

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2021/22:AU2

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen anvisar anslag för 2022 inom utgiftsområde 14 på ca 93,2 miljarder kronor i enlighet med utskottets förslag. Riksdagen har fastställt ramen för utgiftsområdet till 805 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslagit i budgetpropositionen. Utskottets förslag överensstämmer med det förslag som ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har lagt fram under utskottets beredning av ärendet. Det innebär ändringar i förhållande till budgetpropositionen när det gäller sex anslag. I övrigt ställer sig utskottet bakom budgetpropositionen. Därmed tillstyrker utskottet delvis budgetpropositionen och tre motionsyrkanden. Övriga motioner avstyrks.

Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, C, V, L, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet avstår från ställningstagande och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:1 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Cirka 50 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Utskottets överväganden.....	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14	7
Statens budget inom utgiftsområde 14	10
Ytterligare förslag om ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring	29
Särskilda yttranden	30
1. Statens budget inom utgiftsområde 14 , punkt 1 (S, MP)	30
2. Statens budget inom utgiftsområde 14 , punkt 1 (C)	31
3. Statens budget inom utgiftsområde 14 , punkt 1 (V)	33
4. Statens budget inom utgiftsområde 14 , punkt 1 (L).....	36
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	38
Propositionen	38
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	38
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	44
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden.....	46
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets anslagsförslag	47
<i>Bilaga 5</i>	
Regeringens lagförslag	48

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Statens budget inom utgiftsområde 14

a) Anslagen för 2022

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor som utskottet anger, anslagen för 2022 inom utgiftsområde 14 enligt utskottets förslag i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2021/22:1 utgiftsområde 14 punkt 4 och motionerna

2021/22:3894 av Magnus Persson m.fl. (SD),

2021/22:4036 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 1 och

2021/22:4198 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2021/22:919 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 2 och 9,

2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 7,

2021/22:2564 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 2–4,

2021/22:2565 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7,

2021/22:3226 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 1,

2021/22:3270 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2021/22:3322 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 6,

2021/22:3325 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 14,

2021/22:3571 av Lars Beckman (M),

2021/22:3952 av Roger Haddad m.fl. (L),

2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 45,

2021/22:4036 av Mats Green m.fl. (M) yrkandena 2, 4, 5, 7 och 8,

2021/22:4129 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 1,

2021/22:4198 av Michael Anefur m.fl. (KD) yrkandena 2–6, 8–16, 20 och 22–25,

2021/22:4212 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 19, 20, 22 och 45 samt

2021/22:4213 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 26.

b) Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

2. lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 14 punkterna 2 och 3 samt avslår motion

2021/22:4129 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkandena 2 och 3.

c) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida

anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 14 punkt 5 och avslår motion 2021/22:4036 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 6.

2. Ytterligare förslag om ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2021:64) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:1 utgiftsområde 14 punkt 1.

Stockholm den 9 december 2021

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anna Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Johansson (S)*, Roger Haddad (L)*, Patrik Björck (S)*, Saila Quicklund (M), Magnus Persson (SD), Helén Pettersson (S)*, Josefín Malmqvist (M), Christina Tapper Östberg (SD), Johan Andersson (S)*, Michael Anefur (KD), Leila Ali-Elmi (MP)*, Malin Danielsson (L)*, Ann-Sofie Lifvenhage (M), Marianne Fundahn (S)*, Helena Vilhelmsson (C)*, Ciczie Weidby (V)* och Angelika Bengtsson (SD).

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2021/22:1 i de delar som gäller utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2021/22. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1 och lagförslagen i bilaga 5. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2022 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Vid utskottets sammanträde den 21 november 2021 fick utskottet information av regeringen genom dåvarande arbetsmarknadsministern Eva Nordmark. Information till utskottet har även lämnats av företrädare för Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Konjunkturinstitutet, Myndigheten för arbetsmiljökunskap och Statistiska centralbyrån.

Ledamöterna från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning av ärendet justerat sina yrkanden jämfört med sina respektive motioner och lagt fram ett gemensamt förslag.

Utskottet har enligt 10 kap. 4 § riksdagsordningen inhämtat upplysningar från Regeringskansliet.

Utskottets förslag till anslag finns i bilaga 4.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen beslutade den 24 november 2021 att fastställa utgiftsramar för statens budget enligt ett förslag som lagts fram gemensamt av Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna (prop. 2021/22:1, bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). För utgiftsområde 14 innebär det att ramen för 2022 har bestämts till 93 220 726 000 kronor. Det är 805 miljoner kronor mindre än vad regeringen föreslår i budgetpropositionen.

I detta betänkande föreslår arbetsmarknadsutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska

åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom *ett* beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. I det avsnittet tar utskottet också upp det tillkännagivande som redovisas i budgetpropositionen inom utgiftsområde 14. Därefter behandlar utskottet de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 14. I detta avsnitt behandlas även regeringens förslag om ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring som medför ökade utgifter inom utgiftsområdet. Slutligen behandlas ytterligare ett förslag om ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 14

Propositionen

Regeringen konstaterar att riksdagen inom utgiftsområdet har beslutat om mål för arbetsmarknads- och arbetslivspolitik. Arbetsmarknadspolitikens mål är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. För arbetslivspolitik är målet goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män. För vissa av områdena har regeringen beslutat om delmål eller om strategier.

Arbetsmarknad

När det gäller arbetsmarknadspolitik framhåller regeringen att utvecklingen på arbetsmarknaden påverkas av en rad olika faktorer. Enligt regeringen är arbetsmarknadspolitikens bidrag ofta svårt att mäta och avgränsa från effekterna av såväl bidrag från andra politikområden som konjunktur-utvecklingen och insatser av andra aktörer på arbetsmarknaden.

Grunden för resultatredovisningen på området utgörs av flera olika indikatorer där ett antal huvudindikatorer särskilt pekas ut. Det är fråga om bl.a. sysselsättning och arbetslöshet, indikatorer som kan kopplas till Arbetsförmedlingens verksamhet och antalet personer med arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

Utifrån resultatredovisningen gör regeringen en bedömning av måluppfyllelsen för arbetsmarknadspolitik. Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten har enligt regeringen genom bl.a. beslut om ersättningar och programinsatser motverkat pandemins negativa konsekvenser för arbetsmarknaden och bidragit till en, givet omständigheterna, mer välfungerande arbetsmarknad.

Arbetsliv

Utöver det övergripande målet för arbetslivspolitik anger regeringen följande delmål:

- Arbetsmiljö: En arbetsmiljö som förebygger ohälsa, olycksfall och motverkar att människor utesluts från arbetet och tar hänsyn till människors olika förutsättningar och bidrar till utvecklingen av både individer och verksamhet.
- Arbetsrätt: En arbetsrätt som skapar förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.
- Lönebildning: En lönebildning i samhällsekonomisk balans och arbetsfred.

När det särskilt gäller arbetsmiljön har regeringen beslutat om en arbetsmiljöstrategi för 2021–2025, En god arbetsmiljö för framtiden (skr. 2020/21:92), som är regeringens långsiktiga politiska inriktning på området. I strategin slås fast att ingen ska skadas eller bli sjuk av sitt arbete. Arbetslivet ska erbjuda var och en som arbetar utveckling och möjlighet till god hälsa. Strategin lägger fokus på att skapa friska arbetsplatser som en viktig del av att främja hälsa.

Regeringen framhåller att utvecklingen på arbetslivsområdet påverkas av en rad olika faktorer och att arbetslivspolitikens bidrag ofta är svårt att mäta och avgränsa från effekterna av såväl bidrag från andra politikområden som samhällsutvecklingen och insatser av andra aktörer på arbetsmarknaden.

Resultatredovisningen för respektive delområde styrs av ett antal huvudindikatorer. På arbetsmiljöområdet redovisas utvecklingen av bl.a. dödsolyckor och anmälda arbetsolyckor i arbetslivet, arbetssjukdomar, antalet förrättningar och inspektioner av Arbetsmiljöverket, möjlighet till lärande och utveckling i yrket samt systematiskt arbetsmiljöarbete på arbetsplatser.

På arbetsrättens område redovisas resultatindikatorer för bl.a. anställningsförhållanden enligt den officiella arbetsmarknadsstatistiken samt kollektivavtalsäckning och organisationsgrad.

För lönebildningen redovisas resultatindikatorer för bl.a. antalet medlingsärenden, antalet förlorade arbetsdagar på grund av konflikt och löneutvecklingen på arbetsmarknaden.

Utifrån resultatredovisningen gör regeringen en bedömning av måluppfyllelsen för arbetslivspolitik. Regeringen bedömer att det övergripande målet på arbetslivsområdet delvis har uppnåtts men att flera utmaningar återstår. Regeringen gör även bedömningen att insatser på området kan bidra till en hållbar utveckling i bredare mening i linje med målen för Agenda 2030, bl.a. mål 8 om en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Redovisat tillkännagivande

I budgetpropositionen för 2022 redovisar regeringen behandlingen av ett tillkännagivande inom utgiftsområde 14.

I riksdagsskrivelse 2019/20:128 tillkännagavs att regeringen ska göra en översyn av Samhalls uppdrag så att Samhall återgår till sitt grunduppdrag när det gäller personer med fysiska och intellektuella funktionsnedsättningar (bet. 2019/20:AU4 förslagspunkt 6). Regeringen hänvisar inledningsvis till att den i budgetpropositionen för 2021 redovisades en revidering av Samhalls ekonomiska mål och införandet av ett uppdragsmål om engagerade medarbetare samt sysselsättningsgraden inom bolaget.

Vidare anför regeringen att Samhalls del av anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. har ökat med 400 miljoner kronor per år fr.o.m. 2021 i syfte att underlätta för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att få jobb samt för att upprätthålla det arbetsmarknadspolitiska

uppdraget och en sund kapitalstruktur i bolaget (prop. 2020/21:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.7.4). Regeringen uppger att tillkännagivandet inte är slutbehandlat.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar inledningsvis att det sedan flera år pågår en dialog mellan riksdagen och regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. Utskottet anser att det är viktigt att utvecklingsarbetet kring den ekonomiska styrningen fortsätter. En central del i detta arbete är att fortsätta det utvecklingsarbete som Regeringskansliet sedan flera år bedriver med att förbättra regeringens resultatredovisningar till riksdagen i budgetpropositionen. Utskottet vill betona vikten av en fortsatt dialog mellan riksdagen och regeringen i utvecklingsarbetet.

Utskottet konstaterar att resultatredovisningen är ett viktigt underlag för utskottets beredning av budgetpropositionen. Regeringens redovisning och bedömning av de resultat som uppnåtts ska ha en klar och tydlig struktur, eftersom detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

Av budgetpropositionen framgår att Regeringskansliets interna riktlinjer för utformningen av regeringens resultatredovisning arbetades om inför budgetpropositionen för 2021. Enligt regeringen har detta utvecklingsarbete fortsatt för att resultatredovisningarna ska utformas i enlighet med riktlinjerna. Utskottet välkomnar denna inriktning.

När det gäller arbetsmarknadspolitiken har utskottet tidigare välkomnat att regeringen minskat antalet huvudindikatorer och på så sätt förtydligat vilka resultat det är som framför allt ligger till grund för måluppfyllelsen. Utskottet välkomnar att denna struktur ser ut att vara oförändrad i årets budgetposition. Detsamma gäller den ordning i vilken resultat presenteras, tex. i avsnitten om sysselsättning och arbetslöshet där både situationen för arbetsmarknaden i stort och nedbrutet på olika grupper presenteras på ett förtjänstfullt sätt. Utskottet anser därmed att utvecklingen på området är positiv och ser fram emot en fortsatt utvecklad resultatredovisning på området.

När det gäller arbetslivspolitikerna har utskottet tidigare vid upprepade tillfällen konstaterat att strukturen på resultatredovisningen är väl avvägd. Utskottet anser att strukturen med en uppdelning på tre underliggande delmål med tillhörande resultatindikatorer fyller en viktig funktion genom att de preciserar det övergripande målet och dessutom ger en tydlig struktur för resultatredovisningen och den efterföljande analysen. Utskottet noterar även att regeringen beslutat om en arbetsmiljöstrategi för 2021–2025 som anger en strategisk inriktning för arbetsmiljöpolitiken.

Utskottet välkomnar att regeringen i huvudsak behållit den renodlade strukturen för de indikatorer som räknas upp som huvudsakliga indikatorer som infördes vid förra riksmötet. Utskottet noterar att indikatorer som lagts till är

möjlighet till lärande och utveckling i yrket samt systematiskt arbetsmiljöarbete på arbetsplatser, vilka redovisas i den arbetsmiljöundersökning som Statistiska centralbyrån genomför vartannat år.

Som utskottet har framfört tidigare finns det skäl att betona vikten av analys och slutsatser av uppnådda resultat i förhållande till fastställda mål. Utskottet välkomnar att regeringen har fortsatt på linjen från förra riksmötet med sammanfattande bedömningar av måluppfyllelsen för de riksdagsbundna målen för både arbetsmarknadspolitiken och arbetslivspolitiken. Av budgetpropositionen för 2022 framgår att avsnittet Analys och slutsatser bytt namn till Regeringens bedömning av måluppfyllelsen. Utskottet konstaterar att rubriken tydligare återspeglar det avsedda innehållet i avsnittet, samtidigt som den typ av bedömning som regeringen gör i huvudsak liknar den från förra riksmötet.

Sammanfattningsvis välkomnar utskottet liksom förra året utvecklingen på området och önskar att den framtida utvecklingen av strukturen i resultatredovisningen fortsätter på den inslagna vägen med att tydligt fokusera på resultaten inom respektive område. Det vore också önskvärt att regeringen ytterligare fördjupade sin bedömning av måluppfyllelsen.

När det gäller regeringens redovisning av behandlingen av ett tillkännagivande inom utgiftsområde 14 har utskottet inga invändningar. I likhet med regeringen konstaterar utskottet att tillkännagivandet inte är slutbehandlat. I sammanhanget vill utskottet påminna om att riksdagen beslutat om ytterligare ett tillkännagivande om Samhall som innebär att regeringen bör tillsätta en extern utredning om Samhall och återkomma till riksdagen med en redovisning av resultatet (bet. 2021/22:AU4, rskr. 2021/22:10).

Statens budget inom utgiftsområde 14

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar, med de anslagsvillkor som utskottet anger, anslagen för 2022 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt utskottets förslag, antar regeringens förslag till ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring och lämnar de bemyndiganden om ekonomiska åtaganden som regeringen föreslår. Utskottets förslag innebär avvikelser i förhållande till budgetpropositionen när det gäller sex anslag. Budgetpropositionen och tre motionsyrkanden bifalls delvis. Övriga motioner avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S, MP), 2 (C), 3 (V) och 4 (L).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2022 föreslår regeringen att anslagen för Arbetsmarknad och arbetsliv sammanlagt ska bestämmas till 94 025 726 000 kronor (prop. 2021/22:1 utg.omr. 14 punkt 4). För vissa anslag föreslår

regeringen också att den bemyndigas att ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkt 5). Regeringen föreslår också ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring som medför ökade utgifter inom utgiftsområdet (punkterna 2 och 3).

I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning för respektive område inom utgiftsområde 14. Regeringens förslag till anslag och beställningsbemyndiganden framgår också av tabellerna i bilaga 2 och 3.

Arbetsmarknad

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget får bl.a. användas för Arbetsförmedlingens förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas för att Arbetsförmedlingen ska få förutsättningar att utföra uppdraget på ett ändamålsenligt sätt. Regeringen föreslår också ökade resurser till kontrollarbete för att upptäcka oseriösa aktörer.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 7 810 253 000 kronor.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för aktivitetsstöd, utvecklingsersättning, statliga ålderspensionsavgifter samt statsbidrag till arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Anslaget ökas till följd av bl.a. minskat antal karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen. Anslaget minskas till följd av flera av de reformer som regeringen föreslår, bl.a. extratjänster och introduktionsjobb och förlängd tid i nystartsjobb för personer över 55 år. Makroekonomiska förutsättningar, såsom effekten av ändrade antaganden om antalet arbetslösa och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program påverkar också nivån på anslaget.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 42 743 597 000 kronor.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser samt utgifter för program och insatser för kvinnor och män som omfattas av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Anslaget påverkas framför allt av satsningarna på extratjänster och introduktionsjobb, matchningstjänster och arbetsmarknadsutbildning som innebär att anslaget tillförs medel. Anslaget påverkas även bl.a. av den makroekonomiska utvecklingen.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 11 423 145 000 kronor.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 6 650 000 000 kronor 2023–2031.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget får bl.a. användas för utgifter för statsbidrag för särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med

funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och statsbidrag till Samhall AB.

Anslaget ökas framför allt på grund av den makroekonomiska utvecklingen.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 20 684 009 000 kronor.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 14 000 000 000 kronor 2023–2026.

1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige: Anslaget får användas för förvaltningsutgifter vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom Europeiska socialfonden och inom Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt.

Anslaget ökas till följd av bl.a. att regeringen avser att utse Svenska ESF-rådet till ansvarig myndighet för förvaltningen av bidrag från brexitjusteringsreserven.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 136 864 000 kronor.

1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020: Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden för programperioden 2014–2020. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning. Anslaget omfattar även särskilda EU-medel, utöver socialfondsmedel, för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet.

Anslaget ökas till följd av bl.a. ändrad valutakurs.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 2 545 600 000 kronor.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 463 000 000 kronor 2023–2024.

1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027: Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden plus för programperioden 2021–2027. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet 2021–2027. Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet.

Regeringen anger att anslaget tillförs medel till följd av reformer och finansiering som föreslås i budgetpropositionen.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 225 000 000 kronor. Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 700 000 000 kronor 2023–2030.

1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering: Anslaget får användas för Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärderings (IFAU) förvaltningsutgifter och forskningsbidrag.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 43 099 000 kronor.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2023–2024.

1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen: Anslaget får användas för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 80 220 000 kronor.

1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till administration av grundbeloppet enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för dem som inte är anslutna till någon arbetslöshetskassa.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 59 168 000 kronor.

1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för verksamheten enligt den överenskommelse svenska staten har med Finland och Norge om anordnande av utbildningar samt kompensation för de ökade kostnader som uppstår för dessa länder till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdesskattepliktiga i Sverige.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 8 303 000 kronor.

1:12 Bidrag till lönegarantiersättning: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till lönegarantiersättning enligt lönegarantilagen (1992:497) och de socialavgifter som ska betalas i samband med lönegarantiutbetalningen enligt socialavgiftslagen (2000:980). Anslaget får även användas för utgifter för arbetet med handläggning av lönegarantiärenden.

Anslaget minskas till följd av den makroekonomiska utvecklingen och beräknade volymer.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 1 310 000 000 kronor.

1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget får användas för utgifter för stöd till arbetsgivare för nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar. Anslaget får även användas för utgifter för etableringsjobb.

Anslaget ökas till följd av bl.a. en justering av nystartsjobben med anledning av sänkta arbetsgivaravgifter och växastöd. Likaså innebär förlängd tid i nystartsjobb för personer över 55 år att medel tillförs. Den sammantagna effekten på nystartsjobben av tidigare beslutade reformer innebär dock att anslaget minskar vilket redovisas som del av den makroekonomiska utvecklingen.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 4 771 685 000 kronor.

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget får användas för utgifter för etableringsersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser.

Anslaget minskas bl.a. till följd av reformerna extratjänster och introduktionsjobb samt ändrade regler i utlänningslagen.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 1 094 895 000 kronor.

1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen: Anslaget får användas för utgifter för offentligt tillhandahållna tjänster för grundläggande omställnings- och kompetensstöd på arbetsmarknaden.

Regeringen förslag innebär ett nytt anslag och att resurser tillförs för ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för arbetstagare i linje med den principöverenskommelse som träffats mellan parterna. Det innebär bl.a. att en ny offentlig omställningsorganisation ska inrättas.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 75 000 000 kronor.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 146 400 000 kronor 2023.

Arbetsliv

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget får användas för Arbetsmiljöverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till myndigheter samt statsbidrag till arbetsmarknadens parter för arbete mot arbetslivskriminalitet.

Anslaget ökas för att stärka myndighetens samordnande roll i samverkan mot arbetslivskriminalitet och för ökad tillsyn av arbetsmiljön.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 737 550 000 kronor.

2:2 Arbetsdomstolen: Anslaget får användas för Arbetsdomstolens förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 35 448 000 kronor.

2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO): Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO). Högst 1 100 000 kronor får användas för utgifter för deltagande i ILO:s verksamhet och för ILO-kommittén.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 33 722 000 kronor.

2:4 Medlingsinstitutet: Anslaget får användas för Medlingsinstitutets förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 56 720 000 kronor.

2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap: Anslaget får användas för Myndigheten för arbetsmiljökunskaps förvaltningsutgifter.

Anslaget ökas till följd av pris- och löneomräkning.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 39 448 000 kronor.

2:6 Regional skyddsombudsverksamhet: Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna för den regionala skyddsombudsverksamheten.

Regeringen föreslår att anslaget för 2022 bestäms till 112 000 000 kronor.

Vidare föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 för anslaget ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2023.

Förslag om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring

Karensvillkoret enligt 21 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring innebär att enskilda i normalfallet inte får ersättning under de sex inledande dagarna av sin arbetslöshet. Karensvillkorets funktion är att bidra till att personer som har sysselsättning undviker mellanliggande arbetslöshetsperioder i samband med att de byter arbete. Det syftar också till att motverka att arbetslöshetsförsäkringen används under en mycket begränsad tid av arbetslöshet.

Regeringen framhåller att läget på arbetsmarknaden fortfarande är starkt påverkat av den rådande pandemin och innebär ekonomiska svårigheter för enskilda. Regeringen anser att det är angeläget att enskilda under dessa omständigheter kan få arbetslöshetsersättning utan att dessförinnan ha varit arbetslös så länge som sex dagar. Regeringen föreslår därför att antalet dagar i karensvillkoret tillfälligt minskas från sex till två (prop. 2021/22:1 utg.omr. 14 punkterna 2 och 3).

Den tillfälliga ändringen i karensvillkoret föreslås gälla för ansökningar om arbetslöshetsersättning som avser tidsperioden fr.o.m. den 3 januari 2022 t.o.m. den 1 januari 2023.

Förslaget om en tillfällig minskning av antalet karensdagar beräknas enligt regeringen öka statens utgifter för arbetslöshetsförsäkringen med 345 miljoner kronor under 2022.

Motionerna

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna har var för sig presenterat alternativa budgetförslag för 2022. Förslagen innehåller såväl andra anslagsnivåer som förslag till nya anslag samt ändrade beställningsbemyndiganden. En sammanställning som visar hur motionsförslagen avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2 och 3.

Moderaterna

I kommittémotion 2021/22:4036 av Mats Green m.fl. lämnar Moderaterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 4 093 700 000 kronor och att sju anslag

bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit. Även när det gäller beställningsbemyndiganden skiljer sig Moderaternas förslag från regeringens (yrkande 6).

Moderaterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2 och 3).

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 4 524 000 000 kronor. Moderaterna gör här en annan prioritering än regeringen och framhåller att det är viktigare med reformer som motverkar att långtidsarbetslösheten biter sig fast än att behålla de höga ersättningsnivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen. Partiet vill värna arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring och föreslår att de nuvarande tillfälligt höjda taknivåerna samt lättningen i arbetsvillkoret återställs den 1 mars 2022 i stället för den 2 januari 2023. Moderaterna avvisar även regeringens förslag om minskat antal karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen. Moderaternas förslag om bl.a. förstärkta nystartjobb och lönebidrag innebär färre personer med aktivitetsstöd vilket ger en besparing inom anslaget. Anslaget tillförs medel med anledning av att partiet avvisar regeringens satsning på fler extratjänster och introduktionsjobb.

Förslaget om att värna arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 2).

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 2 068 700 000 kronor. Moderaterna avvisar regeringens satsningar på extratjänster och introduktionsjobb till förmån för förstärkta nystartsjobb och lönebidrag för personer med en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga. I förlängningen vill partiet att insatsen extratjänster fasas ut.

Förslaget om extratjänster finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 7) och i motion 2021/22:3571 av Lars Beckman (M).

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget ökas med 826 000 000 kronor. Moderaterna föreslår en höjning av taket för den bruttolön som arbetsgivaren får ersättning för när de anställer personer med någon av de olika formerna av lönebidrag eller skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare.

Förslaget om att förstärka anställningar med lönebidrag för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 5).

Som en konsekvens av att fler personer förväntas övergå till lönebidrag föreslås att beställningsbemyndigande för anslaget ökas med 2 000 000 kronor.

Förslaget om att öka beställningsbemyndigandet finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 6).

1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget ökas med 1 628 000 000 kronor. Moderaterna menar att nystartsjobben har visat sig effektiva för att föra arbetslösa närmare arbetsmarknaden. För att färre personer ska fastna i långtidsarbetslöshet föreslås bl.a. en tillfällig höjning av subventionsgraden i nystartsjobben.

Förslaget om att förstärka nystartsjobben finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 4) och i partimotion 2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 45. I motion 2021/22:3325 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 14 finns förslag om att förstärka nystartsjobben och lönebidragen samtidigt som extratjänsterna avvecklas.

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget ökas med 45 000 000 kronor. Anslaget tillförs medel eftersom Moderaterna avvisar regeringens förslag om ytterligare extratjänster och introduktionsjobb. Anslaget påverkas även av partiets förslag om förstärkta nystartsjobb.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Moderaterna framhåller att de har en högre ambition än regeringen när det gäller antalet inspektioner och att anslaget därför tillförs medel. Vidare förespråkar partiet en översyn av myndighetens verksamhet för att ytterligare effektivisera dess arbete.

2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap: Anslaget minskas med 20 000 000 kronor. Moderaterna anser att Myndigheten för arbetsmiljökunskap bör läggas ned och upphöra som myndighet den 31 december 2022.

Förslag om att lägga ned myndigheten finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 8) och i kommittémotion 2021/22:3322 av Mats Green m.fl. (M) yrkande 6.

Sverigedemokraterna

I kommittémotion 2021/22:3894 av Magnus Persson m.fl. lämnar Sverigedemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 5 060 000 000 kronor och att sju anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit. Ett nytt anslag föreslås (Lärlingsanställningar).

Sverigedemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 20 000 000 kronor. Sverigedemokraterna förespråkar en statlig och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Partiet föreslår vidare att ersättningsnivån för de första 100 dagarna i arbetslöshet ska höjas.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 2 500 000 000 kronor. Sverigedemokraterna har invändningar mot delar av arbetsmarknadspolitiken och anser att låg utbildningsnivå och bristande språkkunskaper inte kan åtgärdas med subventionerade anställningar utan relevans för arbetsmarknaden. Sverigedemokraterna anser att extratjänster, introduktionsjobb och etableringsprogrammet bör avvecklas. Arbetsmarknadsutbildning, stöd till start av näringsverksamhet och kompletterande aktörer hör till de insatser som partiet vill behålla.

I kommittémotion 2021/22:2565 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 7 finns förslag om att avveckla subventionerade anställningar.

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor i syfte att öka antalet deltagare i de insatser som finns att tillgå för målgruppen.

1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget minskas med 2 400 000 000 kronor. Sverigedemokraterna anser att subventionerade anställningar av det slag som ryms inom anslaget inte leder till reguljära anställningar i önskad omfattning. Kostnaden för dessa sysselsättningsplatser kan därför inte motiveras och anslaget föreslås på sikt avvecklas i sin helhet.

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget minskas med 550 000 000 kronor. Sverigedemokraterna föreslår att anslaget avvecklas till följd av att etableringsprogrammet bör upphöra.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Sverigedemokraterna vill förstärka myndighetens arbete mot arbetslivskriminalitet och utöka inspektionsverksamheten.

2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor för att skapa förutsättningar för ett utökat antal utredningsuppdrag. Av kommittémotion 2021/22:2564 av Magnus Persson m.fl. (SD) framgår att myndigheten ska ges i uppdrag att utreda hemarbetets konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv (yrkande 2), att utreda sjukvårds- och omsorgspersonalens psykiska ohälsa till följd av pandemin (yrkande 3) och att utreda de arbetsmiljömässiga konsekvenserna av ofrivilligt delade turer i de kommuner som infört detta (yrkande 4).

Nytt anslag

Lärlingsanställningar: Sverigedemokraternas förslag innebär ett nytt anslag och att 250 000 000 kronor anslås för 2022. Partiet avsätter medel för att utreda och införa en form av lärlingsanställningar. Avsikten är att det ska vara en utbildningsinsats där gymnasiestudier kan kombineras med möjligheten att lära sig ett yrke hos en arbetsgivare.

Förslaget om lärlingsanställningar finns även i kommittémotionerna 2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 7 och 2021/22:2565 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 5.

Centerpartiet

I kommittémotion 2021/22:4129 av Alireza Akhondi m.fl. lämnar Centerpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 2 407 904 000 kronor och att tolv anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit.

Centerpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 6 780 000 kronor.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 3 253 700 000 kronor. Centerpartiet avvisar bl.a. regeringens förslag om

att tillfälligt slopa karensdagar inom arbetslöshetsförsäkringen och yrkar därmed avslag på regeringens lagförslag i denna del (yrkandena 2 och 3). Partiet föreslår även lägre ersättningsnivåer inom arbetslöshetsförsäkringen.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 519 700 000 kronor. Centerpartiet avvisar bl.a. regeringens förslag om att förstärka arbetsmarknadsutbildningen. Som en del i det fortsatta arbetet med att reformera Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitiken avvisas förstärkningen av extratjänster och introduktionsjobb till förmån för en satsning på matchningsaktörer.

1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige: Anslaget minskas med 167 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering: Anslaget minskas med 56 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen: Anslaget minskas med 108 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet: Anslaget minskas med 68 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget ökas med 1 306 000 000 kronor. Centerpartiet välkomnar regeringens förslag om förstärkta nystartsjobb för äldre. Partiet föreslår dessutom en tillfällig förstärkning av nystartsjobben genom en höjning av subventionsgraden. När det gäller regeringens förslag om etableringsjobb enligt parternas förslag vill Centerpartiet att det breddas till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag.

Förslaget om breddade etableringsjobb finns även i kommittémotion 2021/22:3226 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 1.

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget ökas med 93 000 000 kronor till följd av att Centerpartiet avvisar regeringens förslag om fler extratjänster och introduktionsjobb.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget minskas med 26 090 000 kronor bl.a. för att bidra till finansiering av prioriterade reformer inom utgiftsområdet.

2:2 Arbetsdomstolen: Anslaget minskas med 118 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

2:4 Medlingsinstitutet: Anslaget minskas med 71 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap: Anslaget minskas med 46 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

Vänsterpartiet

I partimotion 2021/22:3270 av Nooshi Dadgostar m.fl. lämnar Vänsterpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 4 347 000 000 kronor och att sex anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit. Ett nytt anslag föreslås (Flyttbidrag).

Vänsterpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget ökas med 1 160 000 000 kronor. Vänsterpartiet anser att det krävs mer resurser till Arbetsförmedlingen för att myndigheten ska kunna hantera den höga arbetslösheten och erbjuda de arbetslösa vägledning, stöd och utbildning. Regeringens satsning på området är inte tillräcklig enligt partiet. Vidare föreslås det bl.a. särskilda arbetsförmedlingskontor i de kommuner där andelen långtidsarbetslösa är hög och där det i dag saknas ett fast bemannat arbetsförmedlingskontor.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget ökas med 1 528 000 000 kronor. Vänsterpartiet vill återupprätta arbetslöshetsförsäkringen som en inkomstförsäkring för fler. I stället för regeringens tillfälliga förbättringar när det gäller ersättningsnivåer och arbetsvillkor vill partiet att dessa görs permanenta. Den nuvarande bestämmelsen om en nedsättning till ett lägre tak vid dag 101 ska dock slopas. Vidare vill partiet att det s.k. studerandevillkoret återinförs och tillför medel för ändamålet. Partiet avvisar bl.a. regeringens satsning på matchningstjänster vilket innebär en besparing inom anslaget. Förslag om ändringar i regelverket om etablering av nyanlända invandare, bl.a. förlängt etableringsprogram och höjd etableringsersättning innebär en besparing inom anslaget.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget ökas med 989 000 000 kronor. I en situation med hög långtidsarbetslöshet framhåller Vänsterpartiet betydelsen av en aktiv arbetsmarknadspolitik. Partiet anser inte att regeringens satsningar på området motsvarar de omfattande behoven. Anslaget behöver därför förstärkas för att möjliggöra en arbetsmarknadspolitik som är effektiv och heltäckande. I detta ligger bl.a. förslag om särskilda arbetsförmedlingskontor i de kommuner där andelen långtidsarbetslösa är hög och där det i dag saknas ett fast bemannat arbetsförmedlingskontor. Till denna reform hör riktade insatser till långtidsarbetslösa. Genom att avvisa regeringens satsning på upphandlade matchningstjänster gör Vänsterpartiet en besparing inom anslaget.

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget ökas med 350 000 000 kronor. Vänsterpartiet föreslår ett antal ändringar i regelverket för etablering av nyanlända invandrare, bl.a. höjd etableringsersättning och förlängt etableringsprogram. Av partimotion 2021/22:919 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) framgår att etableringsersättningen föreslås höjas till 350 kronor per dag och prisindexeras (yrkande 2) samt att etableringstiden

förlängs från dagens två år till den tid som den nyanlände invandraren behöver, enligt individuell bedömning (yrkande 9).

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor. Vänsterpartiet välkomnar regeringens satsning på ökade resurser bl.a. till utökad tillsyn av arbetsmiljön men anser att satsningen är otillräcklig. Partiet menar att myndigheten behöver få ökade resurser till att prioritera upp arbetet med tillsyn, inspektion och kontroll. För att upprätthålla, utveckla och förstärka myndighetens viktiga arbete ökar partiet därför anslaget. Vidare tillförs resurser för att Arbetsmiljöverket ska kunna genomföra särskilda uppdrag som är inriktade på specifika branscher och företeelser på arbetsmarknaden. Partiet anser även att det behövs mer resurser för att stärka utbildningen av skyddsombud.

2:6 Regional skyddsombudsverksamhet: Anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Vänsterpartiet anser att de fackliga centralorganisationerna behöver ett större ekonomiskt stöd än i dag för att stärka de regionala skyddsombudens viktiga arbete.

Nytt anslag

Flyttbidrag: Vänsterpartiets förslag innebär ett nytt anslag och att 200 000 000 kronor anslås för 2022. Mot bakgrund av en omfattande satsning på fossilfri industri i Norrland föreslås ett flyttbidrag med syftet att dels underlätta för personer att flytta till kommuner med brist på arbetskraft, dels underlätta för kommuner med arbetskraftsbrist att få tag på den arbetskraft som behövs.

Kristdemokraterna

I kommittémotion 2021/22:4198 av Michael Anefur m.fl. lämnar Kristdemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 500 000 000 kronor och att åtta anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit.

Kristdemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Kristdemokraterna föreslår en statlig dagpenning med tydlig koppling till krav på deltagande i arbetsmarknadsinsatser. Dagpenningen är tänkt att ersätta försörjningsstödet för arbetsföra personer och skulle enligt partiet ge ökade drivkrafter till arbete och ett minskat bidragsberoende. Det är Arbetsförmedlingen som ska ansvara för dagpenningen och för att förbereda reformen tillförs anslaget 25 000 000 kronor. Samtidigt avvisas delar av regeringens satsning på intensivvård för nyanlända vilket innebär en besparing på 25 000 000 kronor. Förslaget om en statlig dagpenning finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 14).

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 4 237 000 000 kronor. Kristdemokraterna framhåller att arbetslöshetsförsäkringen ska vara en omställningsförsäkring och att det nu är viktigt att drivkraften till egenförsörjning förstärks. Kristdemokraterna föreslår därför en återgång till de taknivåerna i arbetslöshetsförsäkringen som gällde före pandemin. De generösare reglerna när det gäller arbetsvillkoret behålls dock under hela 2022 liksom ersättningen enligt grundbeloppet. Kristdemokraterna vill också att reglerna för deltidsbegränsningen av arbetslöshetsförsäkringen återinförs. Regeringens förslag om ett minskat antal karensdagar i arbetslöshetsersättningen avvisas vilket medför en besparing inom anslaget. Anslaget påverkas vidare av partiets förslag att avveckla introduktionsjobben. Förslagen om att återgå till tidigare ersättningsnivåer och deltidsbegränsningen finns även i två särskilda yrkanden (yrkandena 22 och 23).

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 309 000 000 kronor. Kristdemokraterna vill att anställningsstödet introduktionsjobb avskaffas eftersom de personer som i dag omfattas bör ha goda chanser att få t.ex. nystartsjobb eller reguljära arbeten. När det gäller extratjänster anser Kristdemokraterna visserligen att det finns ett behov av sådana, men att anslagsnivån bör minskas till förmån för en politik för fler personer i nystartsjobb och i reguljärt arbete. Vidare ställer sig partiet positivt till införandet av matchningstjänster men bedömer att det inte finns behov i nivå med vad regeringen föreslår varför besparingar kan göras inom anslaget. Förslagen om introduktionsjobb och extratjänster finns även i två särskilda yrkanden (yrkandena 15 och 16).

1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.: Anslaget ökas med 180 000 000 kronor. Kristdemokraterna föreslår att ett tillägg till lönebidragen, det s.k. utvecklingsbidraget, höjs för lönebidrag för anställning och lönebidrag för trygghet när det används av arbetsintegrerande sociala företag. Partiet anser att med den nuvarande konstruktionen, där tillägget är högre för lönebidrag för utveckling i anställning som är den anställningsform som ingår i Samhalls uppdrag, missgynnas de arbetsintegrerande sociala företagen. Enligt Kristdemokraterna tar dessa företag ofta hand om de personer som inte ryms inom Samhalls uppdrag, dvs. de som står långt från arbetsmarknaden och behöver varaktigt stöd men inte i den grad att det är motiverat med skyddat arbete.

Förslaget om utvecklingsbidrag för lönebidrag för anställning respektive trygghet när det gäller anställningar i arbetsintegrerande sociala företag finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 20) och i kommittémotion 2021/22:4213 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 26.

1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget ökas med 3 084 000 000 kronor. Kristdemokraterna vill tillfälligt förstärka reformen nystartsjobb så att denna anställningsform blir mer attraktiv för arbetsgivare och fler kan få chansen till ett arbete. Partiet föreslår en fördubbling av subventionsgraden i nystartsjobben samt att anställningsformen kan användas även efter en kortare tids arbetslöshet.

Förslagen finns även i särskilda yrkanden (yrkandena 10 och 11). Vidare föreslås bl.a. att lönetaket i nystartjobben höjs till 21 000 kronor, vilket gör att nystartsjobben kan användas något bredare. Partiet vill också införa ett tillfälligt handledarstöd för att underlätta för bl.a. nystartsjobb.

Förslagen om lönetak och handledarstöd finns även i två särskilda yrkanden (yrkandena 8 och 9). Förslagen om subventionsgraden i nystartsjobben samt om handledarstöd finns också i kommittémotion 2021/22:4212 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 20.

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Anslaget minskas med 162 000 000 kronor. Kristdemokraterna vill reformera etableringsersättningen och har i sitt s.k. asylprogram förslag om att göra det möjligt för asylsökande att arbeta och tjäna upp till 3 000 kronor per månad utan att etableringsersättningen minskas. Som en del av förslaget vill partiet att etableringsersättningens nivå sänks med 35 kronor per dag. Anslaget minskas även till följd av att Kristdemokraterna inte vill begränsa antalet föräldrapenningdagar för nyanlända föräldrar med barn yngre än två år. Partiets förslag om att individualisera etableringstillägget i etableringsersättningen innebär också en besparing inom anslaget.

Förslagen om etableringsersättningens nivå och etableringstillägget finns även i särskilda yrkanden (yrkandena 24 och 25). I kommittémotion 2021/22:4212 av Sofia Damm m.fl. (KD) återkommer förslaget om sänkt nivå för etableringsersättningen (yrkande 45) och förslaget om att reformera etableringsersättningen (yrkande 22).

Nya anslag

Jobbstimulans för grupper med dubbelt jobbskatteavdrag: Kristdemokraternas förslag innebär ett nytt anslag och att 1 160 000 000 kronor anslås för 2022. Kristdemokraterna föreslår ett dubbelt jobbskatteavdrag för unga upp till 23 år inom arbetsmarknadspolitiska åtgärder och för nyanlända under deras fem första år efter uppehållstillståndet. Vidare föreslås ett dubbelt jobbskatteavdrag i två år för personer som har tagit en akademisk examen före utgången av det år de fyller 25 och i högst 24 månader för den som går från långtidsarbetslöshet till arbete. Det förstärkta jobbskatteavdraget betalas ut som en jobbstimulans i form av ett kontantbidrag och medför därför ökade utgifter.

Förslagen om dubbelt jobbskatteavdrag finns även i särskilda yrkanden (yrkandena 2–6).

Tillfällig flyttpeng för arbetslösa: Kristdemokraternas förslag innebär ett nytt anslag och att 50 000 000 kronor anslås för 2022. Partiet föreslår en flyttpeng för att underlätta för arbetssökande som har försörjningsstöd eller arbetslöshetsersättning och tar ett arbete utanför normalt pendlingsavstånd för att komma ur sin arbetslöshet.

Förslaget om flyttpeng finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 13).

Inför matchningsanställningar: Kristdemokraternas förslag innebär ett nytt anslag och att 734 000 000 kronor anslås för 2022. Matchningsanställningar innebär att personer med längre frånvaro från arbetsmarknaden får en

anställning hos en matchningsaktör som i sin tur rustar och ger stöd till dessa personer och hyr ut dem till olika företag och arbetsplatser. Målgruppen för matchningsanställningar ska vara personer som varit långtidsarbetslösa längre tid än tre år och tidigare tagit del av arbetsmarknadsåtgärder, men av olika skäl inte lyckats komma tillbaka i arbete. Enligt förslaget ska den anställde arbeta och få lön under 75 procent av tiden och delta i kompetenshöjande och stödjande insatser under resterande tid.

Förslaget om matchningsanställningar finns även i ett särskilt yrkande (yrkande 12) och i kommittémotion 2021/22:4212 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 19.

Liberalerna

I kommittémotion 2021/22:3952 av Roger Haddad m.fl. (L) lämnar Liberalerna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 14 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen understiger regeringens förslag med 960 100 000 kronor och att 13 anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen har föreslagit.

Liberalerna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader: Anslaget minskas med 502 000 000 kronor. Liberalerna avvisar regeringens satsning på ökade resurser till Arbetsförmedlingen.

1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd: Anslaget minskas med 308 000 000 kronor. Liberalerna avvisar regeringens förslag om att minska antalet karensdagar i arbetslöshetsförsäkringen och sparar därför medel inom anslaget. Under utskottets beredning av ärendet har Liberalerna förtydligat att deras förslag även innebär att partiet yrkar avslag på regeringens lagförslag i denna del. Partiet avvisar även regeringens satsning på extratjänster vilket innebär att anslaget ökas. Vidare vill partiet sänka taknivåerna i arbetslöshetsförsäkringen till vad som gällde före pandemin. Liberalernas förslag inom utgiftsområde 10 om att återinföra en gräns för sjukskrivning innebär att anslaget tillförs medel.

1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser: Anslaget minskas med 898 700 000 kronor. Liberalerna avvisar regeringens förslag om att förstärka arbetsmarknadsutbildning och extratjänster.

1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige: Anslaget minskas med 200 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering: Anslaget minskas med 100 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen: Anslaget minskas med 100 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet: Anslaget minskas med 100 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar: Anslaget ökas med 650 000 000 kronor. Liberalerna förespråkar en utbyggnad av antalet nystartsjobb.

1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare: Som en följd av att Liberalerna avvisar regeringens satsning på extratjänster ökas anslaget med 101 000 000 kronor.

2:1 Arbetsmiljöverket: Anslaget minskas med 1 500 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

2:2 Arbetsdomstolen: Anslaget minskas med 200 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

2:4 Medlingsinstitutet: Anslaget minskas med 100 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap: Anslaget minskas med 100 000 kronor till följd av en justering av pris- och löneomräkning jämfört med regeringens förslag.

Utskottets ställningstagande

Sverige behöver en ny kurs. Riksdagen har ställt sig bakom det som finansutskottet anför om riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (bet. 2021/22:FiU1 s. 56 f.). De riktlinjerna gäller också som utgångspunkt för utskottets ställningstagande i detta betänkande.

Trots det positiva konjunkturläget släpar arbetslösheten efter och riskerar att bita sig fast. Utvecklingen är avsevärt sämre än i andra länder, som också har drabbats av coronakrisen. Regeringen lovade EU:s lägsta arbetslöshet men Sverige fick i stället EU:s fjärde högsta. Enbart Grekland, Spanien och Italien har högre arbetslöshet. Jämfört med andra liknande länder är kontrasten påtaglig. Arbetslösheten i Sverige är t.ex. dubbelt så hög än i både Danmark, Norge och Tyskland. Att Sverige utvecklats sämre än andra länder beror framför allt på att regeringen misslyckats med jobben – inte på coronakrisen eller på att arbetskraftsdeltagandet har ökat.

För utskottet framstår den rekordhöga långtidsarbetslösheten som särskilt problematisk. Nästan 200 000 personer är långtidsarbetslösa, dvs. nästan hälften av alla arbetslösa. Långtidsarbetslösheten har ökat med 20 procent på ett år och 30 procent på två år, till en stor kostnad för både enskilda och samhälle. Trots en bättre konjunktur väntas inte regeringen kunna få ned antalet långtidsarbetslösa under 170 000 personer de närmaste kvartalen enligt Arbetsförmedlingens bedömningar. Ju längre tid en person befinner sig i arbetslöshet, desto svårare blir det att komma tillbaka till arbetsmarknaden i reguljär sysselsättning.

Utskottet anser att den politiska inriktningen för arbetsmarknadspolitiken måste vara att Sverige ska ha full sysselsättning, vilket innebär att alla som

kan och vill arbeta också ska ha ett arbete att gå till. Det är viktigt för den enskildes ekonomi och för samhällsekonomin, men det ligger också ett värde i att alla får möjlighet att tillhöra en arbetsgemenskap.

Problemen som står i vägen för att vi ska nå full sysselsättning skiljer sig över tid. Under det tidiga 2000-talet var den viktigaste uppgiften att bryta det breda utanförskapet som drabbade människor som förtidspensionerades och sjukskrevs bort från arbetsmarknaden och lämnades därhän. För att bryta den negativa utvecklingen krävdes genomgripande strukturreformer som ökade arbetsutbudet, förstärkte möjligheterna till återgång i arbete och gjorde det mer lönsamt att arbeta. I dag har utmaningen skiftat och nu är det främst utomeuropeiskt födda och personer med lägre utbildning som hamnar utanför.

För att få fler i arbete måste det bli mer lönsamt att gå från bidrag till arbete. Den som kan jobba ska jobba – inte alltid 100 procent av heltid, men 100 procent av sin förmåga. I dag kan den sammantagna nivån på bidrag och ersättningar innebära att det inte lönar sig tillräckligt att börja jobba i stället för att leva på bidrag. Det är utskottets bestämda uppfattning att det under de kommande åren är det nödvändigt att genomföra reformer för att förhindra att människor hamnar i långvarigt bidragsberoende och för att underlätta för dem som befinner sig i det att ta sig ur. Vad det handlar om är sänkt skatt på arbete och sänkta kostnader för företag som anställer långtidsarbetslösa. Det handlar också om skärpta krav på den som invandrat att lära sig svenska och göra sig anställningsbar. Det handlar om bidragssystem som uppmuntrar till arbete och om en tillväxtpolitik som gör att företag kan växa och anställa.

De höga kostnaderna för att anställa en person med bristande erfarenhet eller kort utbildning leder till att inträdande grupper har en svagare ställning än den etablerade arbetskraften. Genom att sänka kostnaderna för att anställa personer som står längre från arbetsmarknaden eller som saknar erfarenhet från den svenska arbetsmarknaden vågar fler öppna dörren. Detta minskar också osäkerheten genom förbättrade möjligheter att pröva om en arbetssökande fungerar på arbetsplatsen och för de specifika uppgifter som ska utföras. Utskottet anser alltså att anställningsstöd är viktiga för att sänka anställningskostnaderna för grupper som har svårt att komma in på arbetsmarknaden.

Nystartsjobb innebär lägre anställningskostnader för arbetsgivare som anställer personer som har varit utan arbete en längre tid, personer som har deltagit i arbetsmarknadspolitiska program en längre tid och personer som saknar en fast anknytning till arbetslivet. Utskottet bedömer att nystartsjobb leder till kortare arbetslöshetstider och att en större kostnadssänkning leder till mer positiva sysselsättningseffekter. Efter att regeringen genomförde flera försämringar av nystartsjobben 2017 för att i stället prioritera extratjänsterna började antalet nystartsjobb minska. Trots att långtidsarbetslösheten är högre än någonsin har bara hälften så många ett nystartsjobb nu jämfört med innan försämringarna. För att motverka att långtidsarbetslösheten biter sig fast anser utskottet att nystartsjobben behöver utökas. Samtidigt bör extratjänsterna fasas ut eftersom de är dyra och sällan leder till reguljära jobb. De resurser som

frigörs bör användas till att stärka arbetslinjen i skattesystemet och sänka anställningskostnaderna för långtidsarbetslösa.

Att sänka kostnaderna för att anställa långtidsarbetslösa har visat sig vara ett effektivt verktyg för att få människor tillbaka på arbetsmarknaden. Utskottet konstaterar att arbetsmarknadsforskningen visar att de arbetsmarknadsinsatser som mest liknar ordinarie arbeten är de mest effektiva när det gäller att föra arbetslösa närmare arbetsmarknaden. Utskottet konstaterar också att regeringen i budgetpropositionen för 2022 bedömer att nystartsjobben är den åtgärd som oftast leder till osubventionerat arbete. Utskottet är fast övertygat om att nystartsjobben behöver bli fler och bättre för att färre personer ska fastna i långtidsarbetslöshet. Kombinationen av att det lönar sig bättre att arbeta för den enskilde och att kraftigt sänka kostnaderna för att anställa en person som länge stått utanför arbetsmarknaden är en effektiv jobbpolitik.

Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna har under utskottets beredning av utgiftsområde 14 presenterat ett gemensamt förslag som innebär ändringar i förhållande till budgetpropositionen när det gäller sex anslag. Utskottet ställer sig bakom detta förslag. Nedan redogör utskottet för de avvikelser som föreslås i förhållande till budgetpropositionen.

Anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* ökas med 437 miljoner kronor 2022, och beräknas öka med 440 miljoner kronor 2023 och 370 miljoner kronor 2024, till följd av att ytterligare extratjänster och introduktionsjobb avvisas. Anslaget minskas med 43 miljoner kronor 2022, och beräknas minska med 80 miljoner kronor 2023 och 73 miljoner kronor 2024, till följd av att satsningen på ytterligare arbetsmarknadsutbildningar delvis avvisas. Anslaget beräknas minska med 195 miljoner kronor 2023 och 373 miljoner kronor 2024 till följd av att nystartsjobben förstärks samtidigt som nya anvisningar till extratjänster stoppas fr.o.m. den 1 januari 2022. Sammantaget innebär det att anslaget ökas med 394 miljoner 2022.

När det gäller anslaget 1:2 noterar utskottet regeringens lagförslag som hör samman med förslaget om att tillfälligt minska antalet dagar i karensvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen och har inga invändningar mot lagförslagets utformning.

Anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* minskas med 1 239 miljoner kronor 2022, och beräknas minska med 1 327 miljoner kronor 2023 och 1 137 miljoner kronor 2024, till följd av att ytterligare extratjänster och introduktionsjobb avvisas. Anslaget minskas med 170 miljoner kronor 2022, och beräknas minska med 349 miljoner kronor 2023 och 415 miljoner kronor 2024, till följd av att satsningen på ytterligare arbetsmarknadsutbildningar delvis avvisas. Anslaget minskas med 842 miljoner kronor 2022, och beräknas minska med 1 701 miljoner kronor 2023 och 2 224 miljoner kronor 2024, till följd av att nystartsjobben förstärks samtidigt som nya anvisningar till extratjänster stoppas fr.o.m. den 1 januari

2022. Sammantaget innebär det att anslaget minskas med 2 251 miljoner kronor 2022.

Anslaget 1:13 *Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar* ökas med 891 miljoner kronor 2022, och beräknas öka med 2 846 miljoner kronor 2023 och 2 622 miljoner kronor 2024, till följd av att nystartsjobben ändras enligt följande. Ersättningen för personer som varit arbetslösa mellan ett och två år höjs från en till två arbetsgivaravgifter. För personer som varit arbetslösa mellan två och tre år höjs ersättningen från två till två och en halv arbetsgivaravgifter och för personer som varit arbetslösa i mer än tre år eller är nyanlända invandrare höjs ersättningen från två och en halv till tre arbetsgivaravgifter. Förstärkningen gäller i motsvarande omfattning även för övriga grupper som i dag genom nystartsjobb kvalificerar för nedsatt anställningskostnad om en, två respektive två och en halv arbetsgivaravgifter. Förstärkningen är tillfällig och gäller beslut som fattas under perioden den 1 april 2022 t.o.m. den 31 december 2023. Förstärkningen gäller även efter 2023 för beslut fattade inom angiven tidsperiod.

Anslaget 1:14 *Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare* ökas med 101 miljoner kronor 2022, och beräknas öka med 109 miljoner kronor 2023 och 90 miljoner kronor 2024, till följd av att ytterligare extratjänster och introduktionsjobb avvisas. Anslaget beräknas minska med 41 miljoner kronor 2023 och 75 miljoner kronor 2024 till följd av att nystartsjobben förstärks samtidigt som nya anvisningar till extratjänster stoppas fr.o.m. den 1 januari 2022.

Anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* ökas med 50 miljoner kronor 2022, och beräknas öka med 50 miljoner 2023 och 50 miljoner 2024. För att Arbetsmiljöverket ska kunna motverka arbetslivskriminalitet, stärka sitt tillsynsarbete och genomföra ett ökat antal arbetsplatsinspektioner anser utskottet att myndighetens förvaltningsanslag bör förstärkas.

Anslaget 2:5 *Myndigheten för arbetsmiljökunskap* ökas med 10 miljoner kronor 2022, och beräknas öka med 10 miljoner kronor 2023 och 10 miljoner kronor 2024. För att stärka Myndigheten för arbetsmiljökunskaps kunskapssammanställningar på arbetsmiljöområdet anser utskottet att myndighetens förförvaltningsanslag bör förstärkas. Enligt utskottet bör det utredas vilka konsekvenser pandemin har medfört för vårdpersonal och löntagare som arbetat hemifrån under en längre period.

Sammanfattningsvis innebär utskottets ställningstagande att utskottet delvis tillstyrker budgetpropositionen och motionerna 2021/22:4036 (M) yrkande 1, 2021/22:3894 (SD) och 2021/22:4198 (KD) yrkande 1. Övriga motioner avstyrks.

Ytterligare förslag om ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Utskottet hänvisar till de skäl som anförs i budgetpropositionen.

Propositionen

Enligt 35 § första stycket lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring anses en företagare som upphör att bedriva verksamhet vara arbetslös när det inte vidtas några åtgärder i verksamheten. Om näringsverksamheten återupptas av företagaren eller av en närstående person till honom eller henne får en bedömning av företagarens arbetslöshet göras tidigast fem år från det att näringsverksamheten återupptogs, den s.k. femårsregeln. Regeln innebär en begränsning av företagares möjligheter att få arbetslöshetsersättning vid upprepade uppehåll i verksamheten.

För att minska de negativa konsekvenserna för företagare under pandemin har det införts en upplysningsbestämmelse om att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen ska kunna meddela föreskrifter om undantag från femårsregeln för företagare. Upplysningsbestämmelsen upphör att gälla den 31 december 2021.

Regeringen framhåller att den rådande pandemin fortfarande medför en svår situation för många företagare. Regeringen föreslår därför i budgetpropositionen att möjligheten att göra undantag från femårsregeln för företagare ska förlängas att gälla till och med den 31 december 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 14 punkt 1).

Regeringen anger att förslaget bedöms få mycket begränsade ekonomiska konsekvenser för statens budget eftersom det i sig inte innebär att fler kvalificerar sig för ersättning från arbetslöshetsförsäkringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att regeringens lagförslag är ändamålsenligt utformat och att det bör antas av de skäl som anförs i propositionen.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 14 , punkt 1 (S, MP)

Anna Johansson (S), Patrik Björck (S), Helén Pettersson (S), Johan Andersson (S), Leila Ali-Elmi (MP) och Marianne Fundahn (S) anför:

Tillsammans med resten av världen kämpar Sverige sedan ett och ett halvt år mot covid-19-pandemin. Läget är fortfarande mycket osäkert samtidigt som ekonomin återhämtar sig snabbt, fler kommer åter i arbete och nya möjligheter att lösa samhällsproblem skapas. Som framhålls i budgetpropositionen är det dags att bygga Sverige starkare, tryggare och mer hållbart än det var före krisen. Genom reformer ska takten i klimatomställningen öka, fler ska komma i arbete, köerna i sjukvården ska kortas och gängkriminaliteten ska övervinnas.

Regeringen har vidtagit omfattande åtgärder för att rädda svenska jobb och livskraftiga företag när världsekonomin kraftigt försämrades till följd av pandemin. Åtgärder som tillsammans med det svenska välfärdssystemet bidragit till att hålla uppe såväl sysselsättningsgraden som arbetskraftsdeltagandet. Som anføres i budgetpropositionen kan dock inget land rädda alla jobb när en kris slår till, hur starka offentliga finanser det än har. Samtidigt finns en oro för att arbetslösheten ska bita sig fast, särskilt bland unga och utrikes födda.

Som framhålls i budgetpropositionen är det därför viktigt att inte strama åt ekonomin för tidigt utan skapa jobb genom att investera i det som bygger Sverige starkt och hållbart. För att fler ska komma i arbete är det också viktigt att jobbpolitiken fortsätter att skapa förutsättningar för fler vägar in på arbetsmarknaden. Därför bör ett nytt system för omställning införas, Kunskapslyftet byggas ut och antalet extratjänster, introduktionsjobb, praktikplatser och matchningstjänster utökas.

Vi välkomnar att även den nytilträdde regeringen har en tydlig inriktning för jobbpolitiken där den som saknar arbete ska möta en tydlig förväntan men också erbjudas goda möjligheter att komma i arbete. Alla som kan jobba ska jobba.

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 bifallit ett förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna och fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 93 220 726 000 kronor 2022 (bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar avstår vi från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 14. Vi hänvisar till reservation 1 i finansutskottets betänkande Statens budget 2022 – Rambeslutet (bet. 2021/22:FiU1).

Vi kan konstatera att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna accepterar stora delar av regeringens budgetproposition, men också att deras justeringar inte löser samhällsproblemen.

När det gäller det gemensamma förslaget inom utgiftsområde 14 föreslås bl.a. nedskärningar om totalt 2,3 miljarder kronor för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Nedskärningar inom arbetsmarknadspolitiken kommer inte att leda till färre arbetslösa. Tvärtom riskerar nedskärningarna att leda till att långtidsarbetslösheten biter sig fast i ett läge där den redan är hög på grund av coronakrisen.

De kraftigt minskade anslagen till extratjänster och introduktionsjobb innebär minskade jobbchanser inte minst för utrikes födda kvinnor. Eftersom extratjänster också fungerar som en väg in i viktiga välfärdsyrken där det i dag råder brist på arbetskraft finns det risk för negativa konsekvenser även här.

Det förslag som nu tycks vinna riksdagens stöd innebär också kraftiga nedskärningar i fråga om arbetsmarknadsutbildningar. Vi anser att arbetsmarknadsutbildningar bidrar till att möta efterfrågan inom bristyrken och stärka kunskaperna hos de arbetssökande. De fyller en viktig funktion både under en pågående kris och i ett läge då ekonomin har börjat återhämta sig men då det finns brist på arbetskraft. Neddragningarna på arbetsmarknadsutbildningen riskerar även att leda till kompetensbrist.

Över huvud taget anser vi att det är självklart att arbetsmarknadspolitiken bör utformas med inriktning på att den i möjligaste mån ska få människor att komma i arbete och lämna liv i utsatthet. Förslagen i budgetpropositionen är enligt vår mening utformade för att nå grupper som står långt från arbetsmarknaden, bl.a. långtidsarbetslösa och nyanlända invandrare. Detsamma kan inte sägas om det förslag som lagts fram av Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna. Enligt vår mening framstår det som att denna nya konstellation – som nu alltså för första gången går fram med ett gemensamt program – mest verkar vara upptagna med vad arbetsmarknadspolitiken inte ska ägna sig åt. Vi delar inte denna negativa syn på vad arbetsmarknadspolitiken kan och bör vara.

Jämfört med utskottets förslag anser vi att förslagen i budgetpropositionen har bäst förutsättningar att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt så att fler ska kunna ställa om, komma i arbete och ges den självständighet som följer av egen försörjning genom arbete.

2. Statens budget inom utgiftsområde 14 , punkt 1 (C)

Helena Vilhelmsson (C) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 bifallit ett förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna och fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 93 220 726 000 kronor 2022 (bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46).

Riksdagsmajoriteten har därmed i det första steget av budgetprocessen gett budgetpolitiken en annan inriktning än den jag önskar. Centerpartiets

budgetalternativ bör ses som en helhet. Mot denna bakgrund väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom området arbetsmarknad och arbetsliv.

I partimotion 2021/22:4121 presenteras Centerpartiets budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 6 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 14. Förutsättningarna för att pressa ned arbetslösheten och långsiktigt stärka jobbskapande och företagande behöver förbättras. Anställningsstöden ska fokusera på det som fungerat, och därför bör nystartsjobben förstärkas rejält, matchningstjänsterna fördubblas och Arbetsförmedlingen reformeras.

Centerpartiets förslag inom utgiftsområde 14 läggs fram i kommittémotion 2021/22:4129. För de utsatta grupper som redan före pandemin befann sig i ett långvarigt utanförskap menar jag att det nu krävs reformer för att de ska komma i arbete och för att minska tudelningen på arbetsmarknaden. I annat fall riskerar arbetslösheten att permanentas på oacceptabelt höga nivåer. Jag anser att det är angeläget att det reformarbete som inleddes med januariavtalet fortsätter, bl.a. när det gäller arbetsrätten, ingångslöner, Arbetsförmedlingen, arbetslöshetsförsäkringen och integrationen av nyanlända. Dessa reformer är nödvändiga också för att åstadkomma en bättre återhämtning av arbetsmarknaden efter pandemin.

Efter pandemin har Sverige ett mycket högt antal arbetssökande och samtidigt en mycket hög arbetslöshet. Matchningen mellan arbetslösa och arbetsgivare är otillräcklig, och det offentliga stödet via Arbetsförmedlingen är inte tillräckligt effektivt. Alldeles för många arbetssökande får inte den hjälp de behöver eller ingen aktiv hjälp alls, när resurser i stället går till extremt dyra subventioner.

Arbetet med att reformera Arbetsförmedlingen har börjat och bör nu fullföljas. Ätminstone hälften av de arbetslösa behöver nås av en effektiv och fungerande matchningstjänst från fristående förmedlare. I samband med detta måste de fristående förmedlarna få en ersättning som i ännu högre grad ges efter varaktigt jobbresultat snarare än, vilket tidigare har varit fallet, med en stor grundersättning oberoende av hur väl förmedlaren lyckas. Ersättningarna måste också ännu tydligare styras så att resultatärsättningarna är betydligt större för de som har det svårast på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens lokala närvaro måste samtidigt utökas på många mindre orter, så att den finns närvarande i varje kommun, och krav och incitament utformas så att även de fristående förmedlarna är närvarande i hela landet.

Vidare när det gäller arbetsmarknadspolitik anser Centerpartiet att de subventionerade anställningarna behöver bli mer effektiva. När det gäller nystartsjobben bör de tillfälligt förstärkas genom en höjning av subventionsgraden. Detta behöver göras för att göra det möjligt för så många som möjligt av de långtidsarbetslösa att komma in på arbetsmarknaden när ekonomin nu återstartar efter pandemin. I denna del anser jag att utskottets förslag är ett steg i rätt riktning.

När det gäller regeringens förslag om etableringsjobb enligt parternas förslag anser jag att det bör breddas till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag.

Som en del i det fortsatta arbetet med att reformera Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitiken avvisar jag i likhet med utskottet regeringens förstärkning av extratjänster och introduktionsjobb. Dessa insatser är helsubventionerade från staten men leder endast till att en bråkdel av deltagarna får arbete när subventionerna tar slut. Centerpartiet vill i stället tillföra medel för en kraftfull satsning på matchningsaktörer.

Arbetslöshetsförsäkringen ska ge människor en möjlighet att tryggt ställa om i arbetslivet. Samtidigt är det viktigt att försäkringen är just en omställningsförsäkring och att den utformas på ett sätt som uppmuntrar till arbete. Arbetslöshetsförsäkringens nivå och utformning har stor inverkan på arbetsmarknadens funktionssätt. Centerpartiet förespråkar en arbetslöshetsförsäkring som möjliggör en trygg omställning samtidigt som den garanterar att det lönar sig att arbeta. Det finns också relativt starkt stöd i forskningen för att en symmetrisk och kontinuerlig avtrappning av ersättningsnivån leder till lägre arbetslöshet. Dagens ersättningsprofil i arbetslöshetsförsäkringen innebär att olika personer möter olika stora avtrappningar vid olika tidpunkter, beroende på deras tidigare inkomst. Detta är inte rimligt, och Centerpartiet föreslår därför en symmetrisk och kontinuerlig avtrappning av ersättningsnivån.

Arbetslöshetsförsäkringen behöver fokusera på omställning, uppmuntra till rörlighet och underlätta för människor att snabbt byta arbete. På sikt bör arbetslöshetsförsäkringen öppnas upp för fler som arbetat och reformeras i linje med en flexicuritymodell, med flexibilitet och trygghet i kombination. Innan så kan ske bör dock de tillfälligt höjda ersättningsnivåerna under 2022 justeras. När nu konjunkturen vänder, samtidigt som många människor fortsatt är arbetslösa, är det viktigt att vi genomför kraftfulla insatser för att så många som möjligt ska få ett jobb så fort som möjligt. Det kräver till att börja med att det ska löna sig att arbeta och Centerpartiet föreslår därför bl.a. en sänkning av ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen under 2022.

Jag konstaterar att utskottet har anslutit sig till regeringens förslag om att tillfälligt slopa karensdagar inom arbetslöshetsförsäkringen. Det är ett olyckligt beslut eftersom det riskerar att spä på arbetslösheten och hämma Sveriges ekonomiska återhämtning. Den samlade politik jag vill se på området innebär en rejäl förstärkning av statens finanser.

3. Statens budget inom utgiftsområde 14 , punkt 1 (V)

Ciczie Weidby (V) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 bifallit ett förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna och fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 93 220 726 000 kronor 2022 (bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Detta förslag lämnades in

i slutskedet av beredningen av rambeslutet för 2022 och är enligt min mening dåligt genomtänkt och illa förberett. Som en del av den överenskommelse Vänsterpartiet har ingått med Socialdemokraterna och Miljöpartiet om framtida samarbetsformer och kraftigt höjda pensioner för de sämst ställda pensionärerna stödde Vänsterpartiet i andra hand, efter att vårt eget förslag till rambeslut fallit, budgetpropositionen i kammaren, framför förslaget från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna.

Eftersom Vänsterpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den beslutade utgiftsramen kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Vänsterpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Mot denna bakgrund väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Vänsterpartiets politik inom området arbetsmarknad och arbetsliv.

I partimotionen Röd politik för en grön omställning (mot. 2021/22:3278) presenteras Vänsterpartiets budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 7 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 14. Vi vill se en stor grön och modern omställning av samhället som skapar utveckling och arbetstillfällen i hela landet. Vi avsätter i budgetmotionen ca 72 miljarder kronor mer än vad som föreslås i budgetpropositionen på reformer som syftar till att påskynda den gröna omställningen, stärka landsbygden och kommunsektorn samt rusta upp trygghetssystemen och sjukvården. Vänsterpartiet anser att en fungerande arbetsmarknadspolitik som ger trygghet och möjlighet till omställning vid arbetslöshet är central för att stärka löntagarna: Detta innebär en aktiv arbetsmarknadspolitik med fokus på utbildning, en arbetsförmedling som rustar och stödjer de arbetslösa att ta de jobb som finns och de jobb som växer fram samt en arbetslöshetsförsäkring som går att leva på.

Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområde 14 läggs fram i partimotion 2021/22:3270. Samtidigt som antalet arbetslösa successivt minskar är långtidsarbetslösheten fortsatt mycket hög. Mer än hälften av de som är inskrivna på Arbetsförmedlingen har varit arbetslösa i mer än två år. Samtidigt är Arbetsförmedlingen under stark press till följd av nedskärningar, uppsägningar och pågående reformering. Denna reformering, vars inriktning dikterades i det s.k. januariavtalet, innebär i praktiken att möjligheterna till en sammanhållen statlig arbetsmarknadspolitik undergrävs. Den blir samtidigt ännu ett område inom vilket betydande offentliga medel på ett svårkontrollerbart sätt pumpas ut till kommersiella aktörer. Det är anmärkningsvärt att regeringen fortsätter på denna väg trots den massiva kritik som riktats mot reformeringen och trots att januariavtalet har fallit. Om Arbetsförmedlingen ska kunna hantera den höga arbetslösheten och erbjuda de arbetslösa vägledning, stöd och utbildning krävs det, utöver en omorientering av den s.k. reformeringen, mer resurser. Regeringens och utskottets satsningar på området anser jag är otillräckliga.

Till följd av de kraftiga nedskärningarna inom Arbetsförmedlingen saknas i dag ett fast bemannat arbetsförmedlingskontor på många orter. På flera av dessa orter är långtidsarbetslösheten mycket hög. Långtidsarbetslösa behöver ofta betydligt mer stöd, bl.a. i form av fysiska möten, än arbetslösa som varit utan arbete en kortare tid. Det är uppenbart att nuvarande ordning, där det saknas fasta bemannade arbetsförmedlingskontor i en majoritet av de kommuner som har en hög andel långtidsarbetslösa, inte fungerar. För att motverka långtidsarbetslösheten föreslår Vänsterpartiet ökade resurser för att inrätta särskilda arbetsförmedlingskontor i de kommuner där andelen långtidsarbetslösa är hög och där det i dag saknas ett fast bemannat arbetsförmedlingskontor. Därutöver tillför vi också medel för att förstärka Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag.

Särskilt i en situation med hög långtidsarbetslöshet spelar den aktiva arbetsmarknadspolitiken en betydelsefull roll. När det gäller arbetsmarknadspolitiska program och insatser anser jag att om regeringens satsningar inte motsvarar de omfattande behoven så är utskottets förslag på området förödande. Vänsterpartiet anser att anslaget för detta ändamål behöver förstärkas för att möjliggöra en arbetsmarknadspolitik som är effektiv och heltäckande. I detta ligger bl.a. riktade insatser till långtidsarbetslösa.

Arbetslöshetsförsäkringen ska ge ekonomisk trygghet vid arbetslöshet. Så har det dock inte varit under lång tid, till följd av högerregeringens nedmontering 2006–2008. Under förra mandatperioden genomförde Vänsterpartiet och regeringen vissa förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen. Regeringen föreslår att de tillfälliga förbättringarna som infördes 2020 ska kvarstå under 2022 och upphöra att gälla den 1 januari 2023. Vänsterpartiet vill i stället tills vidare permanenta dessa regler och nivåer. Vi menar dock att nedsättningen till ett lägre tak från dag 101 ska slopas. Utöver att permanenta de tillfälliga förbättringarna bör studerandevillkoret återinföras och resurser avsättas för detta.

När det gäller regelverket för etablering av nyanlända invandrare föreslår Vänsterpartiet ett antal ändringar, bl.a. höjd etableringsersättning och förlängt etableringsprogram.

Arbetsmiljöverket har en central roll i arbetet för en bättre arbetsmiljö. Det arbete med att stärka resurserna till myndigheten som regeringen påbörjade tillsammans med Vänsterpartiet under förra mandatperioden behöver fortsätta. Arbetsmiljöverket behöver få ökade resurser för att prioritera arbetet med tillsyn, inspektion och kontroll. Myndigheten behöver även ges mer resurser till särskilda uppdrag i form av tillsynsinsatser, analyser och kunskaps-sammanställningar m.m. Vidare bör resurserna till skyddsombuden öka. Skyddsombuden har en central roll i det systematiska och förebyggande arbetsmiljöarbetet och det är viktigt att resurser avsätts för att stärka utbildningsinsatser för skyddsombud. Jag konstaterar att Vänsterpartiets förslag innebär en bred och ambitiös arbetsmiljöinsatsning på ett sätt som övriga partier dessvärre inte verkar se samma behov av.

Även den regionala skyddsombudsverksamheten behöver ges ökat ekonomiskt stöd. De regionala skyddsombuden utför ett viktigt arbete dels för att stödja lokala skyddskommittéer, dels för att täcka upp där det inte finns någon skyddskommitté. Särskilt viktiga är de därför på områden där risken för farliga eller undermåliga arbetsförhållanden är som störst.

Slutligen föreslår Vänsterpartiet, mot bakgrund av en omfattande satsning på fossilfri industri i Norrland, ett flyttbidrag med syftet dels att underlätta för personer att flytta till kommuner med brist på arbetskraft, dels underlätta för kommuner med arbetskraftsbrist att få tag på den arbetskraft som behövs.

4. Statens budget inom utgiftsområde 14 , punkt 1 (L)

Roger Haddad (L) och Malin Danielsson (L) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 24 november 2021 bifallit ett förslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna och fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 93 220 726 000 kronor 2022 (bet. 2021/22:FiU1, rskr. 2021/22:46). Det är positivt att den nya budget som riksdagen har antagit innebär en mindre rödgrön politik för Sverige. På viktiga områden genomförs kursomläggningar i liberal och borgerlig riktning, vilket vi välkomnar. Samtidigt finns det inslag i budgeten som vi inte ställt oss bakom.

Riksdagsmajoriteten har därmed i det första steget av budgetprocessen gett budgetpolitiken en annan inriktning än den vi önskar. Liberalernas budgetalternativ bör ses som en helhet. Mot denna bakgrund väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Liberalernas politik inom området arbetsmarknad och arbetsliv.

I partimotionen Ny start för Sverige (mot. 2021/22:4181) presenteras Liberalernas budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken. Motionen behandlas i betänkande 2021/22:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 8 i det betänkandet. I den motionen finns också förslag till ram för utgiftsområde 14. Sedan coronavirusets utbrott har världsekonomin befunnit sig i en djup kris. Det svenska näringslivet står i grunden starkt efter krisen. Samtidigt har de strukturella problemen som Sverige hade före pandemin förstärkts. Sverige upplever nu en historiskt hög arbetslöshet, och erfarenheten från tidigare kriser är att arbetslösheten riskerar att permanentas på höga nivåer under många år. Särskilt allvarlig är situationen på arbetsmarknaden för utrikes födda, med en skillnad i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda som i dag ligger långt över genomsnittet i EU. Det är tydligt att den politik som har förts under den rödgröna regeringens tid vid makten inte har förmått att komma till rätta med Sveriges utmaningar. En enorm kunskapsskuld i den svenska skolan i sviterna av coronapandemin, en historiskt hög långtidsarbetslöshet, en eskalerad gängkriminalitet, ett växande utanförskap och en elmarknad i kris – för att bara nämna några utmaningar som lämnats vind för våg. För att vända utvecklingen behövs en kraftfull,

liberal reformagenda som svarar mot de utmaningar Sverige står inför. Det behövs en ny start för Sverige.

Liberalernas förslag inom utgiftsområde 14 läggs fram i kommittémotion 2021/22:3952. När det gäller Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag anser vi att regeringens tillskott är väl tilltaget. Givet syftet med reformeringen av Arbetsförmedlingen bör den sammanlagda summan för Arbetsförmedlingens verksamhet inte öka och därför avvisar vi regeringens förslag. Liberalerna vill kraftigt minska omfattningen av verkningslösa arbetsmarknadspolitiska program och insatser till förmån för riktiga jobb. Därför avvisar vi regeringens satsningar på extratjänster och arbetsmarknadsutbildning. I detta avseende är utskottets förslag ett steg i rätt riktning. Vidare föreslår Liberalerna i likhet med utskottet en utbyggnad av antalet nystartsjobb.

Den ekonomiska tryggheten vid arbetslöshet bör komma från en statlig arbetslöshetsförsäkring som ska omfatta alla som arbetar. De grundläggande principerna i arbetslöshetsförsäkringen ska upprätthållas, dvs. skyddet ska vara generöst den första tiden för att sedan trappas av ju längre arbetslösheten pågår samtidigt som kraven på den enskilda individen höjs. Ett höjt tak i arbetslöshetsförsäkringen är inte förenligt med dessa principer. Vi anser därför att taket i arbetslöshetsförsäkringen bör sänkas och fortsättningsbeloppet återställas till den nivå som gällde före coronapandemin. Vidare när det gäller arbetslöshetsförsäkringen konstaterar vi att utskottet har anslutit sig till regeringens förslag om att under 2022 minska antalet karensdagar från sex till två. Det är ett olyckligt beslut som inte överensstämmer med vårt förslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:1 Budgetpropositionen för 2022 utgiftsområde 14:

1. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (2021:64) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitt 2.1 och 4.5).
2. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitt 2.2 och 4.5).
3. Riksdagen antar förslaget till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (avsnitt 2.3 och 4.5).
4. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt tabell 1.1.
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:919 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etableringsersättningen bör höjas till 350 kronor per dag och prisindexeras och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag om att förlänga etableringstiden från dagens två år till den tid som den nyanlände behöver, enligt individuell bedömning, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2391 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av en ny form av lärlingsanställning och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2564 av Magnus Persson m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Myndigheten för arbetsmiljökunskap i uppdrag att utreda hemarbetets

konsekvenser ur ett arbetsmiljöperspektiv och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Myndigheten för arbetsmiljökunskap i uppdrag att utreda sjukvårds- och omsorgspersonalens psykiska ohälsa till följd av pandemin och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Myndigheten för arbetsmiljökunskap i uppdrag att utreda de arbetsmiljömässiga konsekvenserna av ofrivilligt delade turer i de kommuner som infört detta och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2565 av Magnus Persson m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa lärlingsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla subventionerade anställningar och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3226 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvidga införandet av etableringsjobben till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag, på ett sätt som gör att fördelarna i etableringsjobben inte går förlorade, och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3270 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabellen i motionen.

2021/22:3322 av Mats Green m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla Myndigheten för arbetsmiljökunskap och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3325 av Mats Green m.fl. (M):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka nystartsjobben och lönebidragen samtidigt som extratjänsterna avvecklas och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3571 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att extratjänster som arbetsmarknadspolitisk åtgärd bör upphöra och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3894 av Magnus Persson m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:3952 av Roger Haddad m.fl. (L):

Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2021/22:4033 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler och förstärkta nystartsjobb för nyanlända och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4036 av Mats Green m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nystartsjobben ska förstärkas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anställningsstöden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga ska förstärkas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen beslutar att bemyndiga regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 2 i motionen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att extratjänster ska fasas ut och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Myndigheten för arbetsmiljökunskap bör läggas ned och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4129 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 3 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (regeringens förslag 2).
3. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (1995:584) (regeringens förslag 3).

2021/22:4198 av Michael Anefur m.fl. (KD):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2022 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett tillfälligt kontantbidrag till de som går från långtidsarbetslöshet till arbete, som utformas som ett dubbelt jobbskatteavdrag, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett jobbskatteavdrag för unga upp till 23 år inom arbetsmarknadspolitiska åtgärder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett jobbskatteavdrag för nyanlända under deras fem första år efter uppehållstillståndet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett dubbelt jobbskatteavdrag i två år för personer som har tagit en akademisk examen före utgången av det år de fyller 25, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett dubbelt jobbskatteavdrag i max 24 månader för den som går från långtidsarbetslöshet till arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja lönetaket i nystartsjobben till 21 000 kronor och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett tillfälligt handledarstöd för nystartsjobb och arbetspraktik och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillfälligt tillåta de som varit inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen i mer än sex månader men mindre än tolv månader, och som i övrigt kvalificerar sig till nystartsjobb enligt förordningen (2018:43) om stöd för nystartsjobb, ska kunna kvalificera sig för ett nystartsjobb, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillfälligt höja subventionsgraden i förordningen (2018:43) om stöd för nystartsjobb och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa matchningsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en tillfällig flyttpeng för personer i försörjningsstöd och a-kassa och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en statlig dagpenning och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa introduktionsjobben och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska anslaget till extratjänster och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja utvecklingsbidraget för lönebidrag för anställning respektive trygghet när det gäller anställningar i arbetsintegrerande sociala företag och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att trappa ned ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra den tidigare deltidsbegränsningen i arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att individualisera etableringstillägget i etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4212 av Sofia Damm m.fl. (KD):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa matchningsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka nystartsjobben och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reformera etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sänka etableringsersättningen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4213 av Hans Eklind m.fl. (KD):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de arbetsintegrerande sociala företagen och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens				Avvikelse från regeringen			
	förslag	M	SD	C	V	KD	L	
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	7 810 253	±0	±0	-6 780	1 160 000	±0	-502 000	
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	42 743 597	-4 524 000	-20 000	-3 253 700	1 528 000	-4 237 000	-308 000	
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	11 423 145	-2 068 700	-2 500 000	-519 700	989 000	-309 000	-898 700	
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	20 684 009	826 000	100 000	±0	±0	180 000	±0	
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	136 864	±0	±0	-167	±0	±0	-200	
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	2 545 600	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021-2027	225 000	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	43 099	±0	±0	-56	±0	±0	-100	
1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	80 220	±0	±0	-108	±0	±0	-100	
1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet	59 168	±0	±0	-68	±0	±0	-100	
1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
1:12 Bidrag till lönegarantiersättning	1 310 000	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	4 771 685	1 628 000	-2 400 000	1 306 000	±0	3 084 000	650 000	

Anslag	Regeringens				Avvikelse från regeringen			
	förslag	M	SD	C	V	KD	L	
1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	1 094 895	45 000	-550 000	93 000	350 000	-162 000	101 000	
1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen	75 000	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
2:1 Arbetsmiljöverket	737 550	20 000	50 000	-26 090	100 000	±0	-1 500	
2:2 Arbetsdomstolen	35 448	±0	±0	-118	±0	±0	-200	
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	33 722	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
2:4 Medlingsinstitutet	56 720	±0	±0	-71	±0	±0	-100	
2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap	39 448	-20 000	10 000	-46	±0	±0	-100	
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	112 000	±0	±0	±0	20 000	±0	±0	
<i>Förslag till anslag utöver regeringens förslag</i>								
99:1 Lärlingsanställningar	±0	±0	250 000	±0	±0	±0	±0	
99:2 Flyttbidrag	±0	±0	±0	±0	200 000	±0	±0	
99:3 Förlängt etableringsprogram	±0	±0	±0	±0	±0	±0	±0	
99:4 Jobbstimulans för grupper med dubbelt jobbskatteavdrag	±0	±0	±0	±0	±0	1 160 000	±0	
99:5 Tillfällig flyttpeng för arbetslösa	±0	±0	±0	±0	±0	50 000	±0	
99:6 Inför matchningsanställningar	±0	±0	±0	±0	±0	734 000	±0	
Summa för utgiftsområdet	94 025 726	-4 093 700	-5 060 000	-2 407 904	4 347 000	500 000	-960 100	

BILAGA 3

Regeringens och motionärernas förslag till beställningsbemyndiganden

Beställningsbemyndiganden för 2022 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod	Avvikelse från regeringen					
			M	SD	C	V	KD	L
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	6 650 000	2023–2031						
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	14 000 000	2023–2026	2 000					
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	2 463 000	2023–2024						
1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021–2027	1 700 000	2023–2030						
1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	9 000	2023–2024						
1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen	146 400	2023						
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	20 000	2023						
Summa för utgiftsområdet	24 988 400		+2 000					

BILAGA 4

Utskottets anslagsförslag

Anslag för 2022 inom utgiftsområde 14
Arbetsmarknad och arbetsliv

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	±0	7 810 253
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	394 000	43 137 597
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	-2 251 000	9 172 145
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	±0	20 684 009
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	±0	136 864
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	±0	2 545 600
1:7 Europeiska socialfonden plus m.m. för perioden 2021-2027	±0	225 000
1:8 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	±0	43 099
1:9 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	±0	80 220
1:10 Bidrag till administration av grundbeloppet	±0	59 168
1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	±0	8 303
1:12 Bidrag till lönegarantiersättning	±0	1 310 000
1:13 Nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	891 000	5 662 685
1:14 Etableringsersättning till vissa nyanlända invandrare	101 000	1 195 895
1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen	±0	75 000
2:1 Arbetsmiljöverket	50 000	787 550
2:2 Arbetsdomstolen	±0	35 448
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	±0	33 722
2:4 Medlingsinstitutet	±0	56 720
2:5 Myndigheten för arbetsmiljökunskap	10 000	49 448
2:6 Regional skyddsombudsverksamhet	±0	112 000
Summa för utgiftsområdet	-805 000	93 220 726

BILAGA 5

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (2021:64) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att ikraftträdandebestämmelsen till lagen (2021:64) om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2021:64

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 1 januari
2022.

Denna lag träder i kraft den 1 januari
2023.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

I härigenom föreskrivs att 21 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §¹

Dagpenningen får inte lämnas förrän den sökande under en sammanhängande tid av 12 månader har varit arbetslös 6 dagar (karensvillkor). I karenstiden räknas in endast de dagar för vilka dagpenning skulle ha lämnats om karenstiden löpt ut.

Dagpenningen får inte lämnas förrän den sökande under en sammanhängande tid av 12 månader har varit arbetslös 2 dagar (karensvillkor). I karenstiden räknas in endast de dagar för vilka dagpenning skulle ha lämnats om karenstiden löpt ut.

1. Denna lag träder i kraft den 3 januari 2022.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ansökningar om arbetslöshetsersättning som avser tid före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2018:519.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs att 21 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt lagförslag 2.2

Föreslagen lydelse

21 §¹

Dagpenningen får inte lämnas förrän den sökande under en sammanhängande tid av 12 månader har varit arbetslös 2 dagar (karensvillkor). I karenstiden räknas in endast de dagar för vilka dagpenning skulle ha lämnats om karenstiden löpt ut.

Dagpenningen får inte lämnas förrän den sökande under en sammanhängande tid av 12 månader har varit arbetslös 6 dagar (karensvillkor). I karenstiden räknas in endast de dagar för vilka dagpenning skulle ha lämnats om karenstiden löpt ut.

1. Denna lag träder i kraft den 2 januari 2023.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för den som har uppfyllt karensvillkoret för ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2021:000.